

Deklaration för en stark demokrati – Folkbildningsrådets åtaganden

Kommittén Demokratien 100 år har genom sin ordförande Peter Örn bjudit in Folkbildningsrådet att underteckna Deklaration för en stark demokrati. Folkbildningsrådets styrelse behandlade frågan vid sitt möte i december 2019, och beslutade att Folkbildningsrådet gärna ställer sig bakom deklARATIONEN.

Folkbildningen och demokratin

Folkbildningen i form av studieförbund och folkhögskolor har varit viktiga aktörer i hela framväxten av den svenska demokratin, och har genom sitt utbildnings- och bildningsarbete möjliggjort för allt större andel av befolkningen att aktivt bidra i det demokratiska arbetet.

Ett av statens syften med bidraget till folkbildningen är att verksamheten ska bidra till att stärka och utveckla demokratin i Sverige. Bidraget ska också stödja verksamhet som bidrar till att en ökad mångfald människor kan påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Folkbildningen bidrar till att uppfylla syftena på en mängd sätt. Folkbildningens pedagogik bygger på demokratiska arbetssätt, där varje deltagares röst är betydelsefull. Att i cirkelform eller i en folkhögskolekurs aktivt träna på gemensamt beslutsfattande och ta del av andra människors synpunkter är en praktisk övning i demokrati. Att människor kommer samman kring för dem angelägna ämnen och fördjupar sin kunskap ger ökade förutsättningar för demokratisk påverkan. Studieförbund och folkhögskolor är också resurser för civilsamhället i Sverige, både för de organisationer som är medlemmar och huvudmän i folkbildningen och för de som samarbetar på andra sätt, och genomför årligen mängder av styrelseutbildningar, utbildningar i föreningskunskap, kurser i demokratisk påverkan och mycket annat som stärker och utvecklar vår demokrati.

Med bakgrund av detta är det självklart för folkbildningens olika aktörer att ställa sig bakom DeklARATIONEN för en stark demokrati och delta i uppmärksammandet av demokratins 100-årsjubileum.

Folkbildningsrådets åtaganden

Den 9 april fattade regeringen beslut om att Folkbildningsrådet ska förmedla ett bidrag om totalt 3 miljoner kronor till studieförbund och folkhögskolor för demokratistärkande insatser över hela landet. Bidraget ska slutrapporteras i mars 2022 och kan alltså användas för aktiviteter under jubileumsåret 2021. Folkbildningsrådet kommer att efter dialog med Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation, Studieförbunden i samverkan och folkhögskoleföreningen inom Sveriges Kommuner och Regioner att fördela bidraget till folkbildningsgemensamma insatser för att stärka demokratin. Folkbildningen har genom sin geografiska spridning goda förutsättningar att nå ut brett i samhället med verksamhet som syftar till att uppmärksamma och stärka demokratin. Det nyligen beslutade bidraget ökar möjligheten till detta ytterligare.

Regeringen har också i sina riktlinjer till Folkbildningsrådet för år 2020 angivit att särskild vikt ska läggas vid demokratisyftet vid återrapporeringen av Folkbildningsrådets samlade bedömning av i vilken utsträckning folkbildningen bidrar till statens syften med statsbidraget. Rapporten ska lämnas till regeringen den 22 mars 2021. Det betyder att Folkbildningsrådet under 2020 behöver stärka arbetet med att följa upp just bidraget till demokratin. I vårt uppföljningsarbete avser vi att inkludera de aspekter som deklarationen lyfter, dvs kunskap och medvetenhet om det demokratiska systemet, i vilken utsträckning folkbildningens deltagare också är aktiva i demokratin och hur man arbetar med frågor om till exempel media och informationskunnighet som en viktig del av en välfungerande demokrati.

Folkbildningsrådet vill som sitt främsta åtagande verka för att studieförbund och folkhögskolor ytterligare intensifierar sitt demokratistärkande arbete, och dokumentera de insatser som görs. Det kommer vi att göra dels genom en tät dialog med våra medlemsorganisationer, studieförbundens och folkhögskolornas intresseorganisationer. Vi kommer också att rikta oss direkt till studieförbund och folkhögskolor med en begäran om en mer detaljerad återrapporering om den direkt demokratistärkande verksamhet som genomförs, och särskilt de aktiviteter som genomförs för att uppmärksamma att demokratin fyller 100 år. Detta underlag kommer att sammanställas i en särskild rapport. Vår kommunikation med studieförbund och folkhögskolor kommer att ske såväl skriftligt som

muntligt vid de årliga statsbidragskonferenserna som äger rum på hösten. Vid konferenserna kommer det också att finnas utrymme för dialog och inspel till oss om hur vi bäst fångar det arbete som görs. Vi är övertygade om att vår begäran om återrapportering, tillsammans med det nyligen beslutade statsbidraget, kommer att leda till att en mängd nya verksamheter kommer till stånd.

Det finns ett mycket stort engagemang för demokratifrågorna i studieförbund och folkhögskolor, och frågorna har redan under 2019 uppmärksammats brett och diskuterats både externt och internt inom folkbildningen, bland annat genom att representanter för kommittén Demokratin 100 år medverkade vid Folkbildningsforum och Folkbildningsrådets representantskap. Under 2019 slutfördes också Erik Amnås studie av studieförbundets Ibn Rushds demokratibidrag, vilket gav underlag för såväl en publik debatt som ett antal diskussioner inom folkbildningen om hur arbetet för demokratin kan stärkas.

Folkbildningsrådet kommer alltså att fortsätta att uppmärksamma demokratifrågorna särskilt också i våra egna arrangemang, såsom i konferenser och i vår kommunikation under såväl 2020 som 2021. Störst genomslag räknar vi dock med att studieförbunds och folkhögskolors egna aktiviteter får. Vi kommer att verka för att öka antalet aktiviteter och för att sammanställa en dokumentation av det som genomförs, både löpande inför och under 2021, men också efteråt, för att samlat kunna visa vad folkbildningen har genomfört.